

STRATEGIER FOR SMIL/NMSK-MIDLER I HARSTAD KOMMUNE PERIODEN 2019-2024

Tiltaksstrategi for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) og tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) 2019-2024.

HARSTAD KOMMUNE

Dette er et forslag til revidert strategi for landbrukets miljø- og næringsarbeid i Harstad kommune. Den endelige strategien skal utarbeides i samarbeid med faglagene innen jord- og skogbruk. Strategien skal omfatte tiltak både innenfor jordbruk og skogbruk.

Strategien skal gjelde for midler knyttet til:

- **Forskrift for tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket.**
- **Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket.**

Innhold:

1	BAKGRUNN:	3
2	STRATEGIER:	3
2.1	Overordna mål:	3
2.1.1	Jordbruk:	4
2.1.2	Skogbruk:	4
3	NYE RETNINGSLINJER FOR 2019 – 2024:	5
3.1	Forslag til prioriterte tiltak for SMIL i perioden 2019 – 2024:	5
3.2	Fellesregler for SMIL- tilskudd:	5
3.3	Forslag til prioriterte tiltak for NMSK i perioden 2019 – 2024:	6
3.4	Fellesregler for NMSK- tilskudd:	6
4	TILSKUDDSSATSER SKOGKULTUR	6
5	FAKTAOPPLYSNINGER OG UTFORDRINGER I LANDBRUKET:	7
5.1	Jordbruket:	7
5.2	Skogbruk:	7
6	VILKÅR:	8
7	AKTUELLE TILSKUDDSORDNINGER:	8
7.1	Kulturlandskapstiltak:	8
7.2	Forurensningstiltak:	9
7.3	Planleggings- og tilretteleggingsprosjekt:	9
7.4	Skogbrukstiltak:	9
8	TILSKUDD:	10
9	VEDLEGG 1: FORSKRIFT FOR SMIL – MIDLER:	10
10	VEDLEGG 2: FORSKRIFT FOR NMSK – MIDLER:	12
11	ORDLISTE	14

1 Bakgrunn:

Stortingsmelding nr. 11 (2016-2017) *Endring og utvikling* – Norsk jordbruk har lange tradisjoner for bærekraftig forvaltning som tar hensyn til miljø, kulturlandskap og biologisk mangfold. Det har vært økt oppmerksomhet om ivaretagelse av miljøet i jordbruket de siste tiårene. Det er gjort en stor innsats for å få på plass de ulike miljøordningene som f. eks spesielle miljøtilskudd i landbruket (SMIL) og næring og miljøtilskudd i skogbruket (NMSK).

Formålet med SMIL- midlene er å fremme natur- og kulturminneverdiene i landbrukets kulturlandskap, og å redusere forurensingen fra landbruket ut over ordinær gårdsdrift. Her er det kommet økt fokus på avrenning av næringsalter til sårbare vannkilder nevnt i Vann-nett.no

Formålet med NMSK-midlene er å stimulere til økt verdiskapning i skogbruket, samtidig som miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutviklet.

Fylkesmannen fordeler SMIL og NMSK-midlene årlig til kommunene. Vedtak om tildeling av tilskudd etter forskriftene fattes av kommunen. Kommunen skal fastsette overordna retningslinjer for prioritering av søknader. Harstad kommune v/ Areal og byggesaks-enheten skal i denne sammenheng ha møte med aktuelle faglag i landbruket for å drøfte nye strategier og retningslinjer.

Harstad og Bjarkøy kommuner vedtok sine Strategier og Retningslinjer første gang i 2004. Disse ble revidert i 2015, og skal nå revideres på nytt for 4 års periode. Den sentrale SMIL forskriften ble sist endret i oktober 2018. NMSK- forskriften ble sist endret i mai 2015. Fylkesmannen ønsket at tiltakstrategiene ble utvidet til 2024, slik at denne fulgte de andre kommunene.

I forhold til sist vedtatte strategier og retningslinjer forslås nå følgende:

- SMIL: Ingen endringer
- NMSK. Endringer
- Dokumentet har fått noe ny ordlyd, spesielt på NMSK.

Landbruksdirektoratet (Ldir)presiserer at SMIL først og fremst er ei miljøordning, og ønsker ikke at kommunene skulle prioritere næringspotensialet høyere enn miljø. Direktoratet mener at SMIL ordningen er spydspissen blant miljøforebyggende tiltak. De oppfordrer kommunale saksbehandlere til å sjekke Direktoratet for Naturforvaltning sin naturbase, samt gjennomføre befaring før saksbehandling, i forbindelse med prioritering av søknader.

2 Strategier:

Ved etablering av strategier og retningslinjer for SMIL/NMSK-midler (2019 – 2024) skal følgende overordna mål og strategier gjelde:

2.1 Overordna mål:

Bruken av midlene skal bidra til å stimulere det miljøbevisste landbruket i Harstad kommune til økt miljøbevaring, til å ta vare på det åpne kulturlandskapet og skape trivsel både for fastboende og turister. Dette gjelder tiltak ut over ordinær gårdsdrift. Prosjekter med størst miljøeffekt skal prioriteres først og fellestiltak foran enkelttiltak. Gjennomføringen forutsetter betydelig statlig medvirkning.

Viktige delmål er:

- Hindre gjengroing av kulturlandskapet gjennom økt beitebruk, styrking av skogkulturtiltak og bevaring av det biologiske mangfoldet.
- Hindre avrenning av næringsalter fra landbruksareal til sårbare vannkilder.

2.1.1 Jordbruk:

Grunneiere i Harstad kommune står ovenfor store utfordringer i forvaltningen av kommunens arealressurser. Det åpne kulturlandskapet er i ferd med å gro igjen, gammel kulturmark forsvinner og med det en viktig trivselsfaktor både for fastboende og turister. Årsakene er sammensatte, men endring i bruksstruktur og driftsmønster synes å være viktige grunner. Harstad kommune ønsker å støtte tiltak som verner om miljøer med et frodig biologisk rikt mangfold i kulturlandskapet, tiltak som hindrer forurensning og som ivaretar kulturminner. På denne måten vil de som har sin næring i landbruket sikre ressurstilgangen og allmennheten får en større opplevelse i kulturlandskapet. Kommunen tror lokal forankring og i noen tilfeller samordning av tiltakene er en garanti for å lykkes.

2.1.2 Skogbruk:

Utnyttelsen av skogressursene i Harstad kommune kan økes.

Kommunen kom tidlig i gang med organisert skogsatsing og har store verdier å ivareta både når det gjelder naturlig og tilplantet skog. Kommunens landbruksplan er nå under utarbeidelse som en del av en felles næringsplan for kommunen. Her blir et av målene for skogbruket at det skal legges til rette for satsing på stell av plantefelt og barskogforyngelse.

De senere årene har granbestand som ikke har vært hogstmodne blitt fliset til energivirke i Harstad kommune. Dette er blitt levert til Statskraft Varme på Hjellholmen

Dette er svært uheldig fra et skogfaglig synspunkt:

Ved å vente til normal hogstaldet, 70 -100 år, oppnår en vesentlig større produksjon av tømmer og en større andel av sagtømmer. Det gir betydelig større betaling til skogeier. Det kan forventes at tømmerverdien er 4-5 ganger så stor ved hogst av 90-100 år gammel skog sammenlignet med 50-60 års alder. Sum lokal verdiskaping kr/da er ca. 40 000,- ved 98 års alder, kontra ca. 5 500,- ved 58 års alder.

Granskogen ble plantet med tilskudd fra Staten som en nasjonal satsing for å bygge opp skogressursen fra 1900 – tallet og utover. Det er ikke samfunnsmessig forsvarlig at granressursen flises til energivirke i sin beste tilvekst og karbonbinding. For hver kubikkmeter tømmer som produseres bindes det ca. 2 tonn CO₂ i stamme, greiner og røtter. For å vise hvor effektivt CO₂ bindingen egentlig er, kan en sammenligne med at årlig CO₂ binding i et granfelt på 2 dekar tilsvarer den CO₂ som en vanlig personbil slipper ut i løpet av årlig kjørelengde på 15.000 km.

Noen skogeiere som har avvirket granfeltene sine til energivirke har ikke ønsket og replante med gran. Skoglovens § 6 er klar på foryngelsesplikten og unntak gjelder kun for arealer som er stadfesta regulert til annet enn landbruk eller arealer som blir omdisponert til landbruksformål. Det å ikke replante granskog etter avvirkning vil ha negativ langtidsvirkning på skognæringen, oppbyggingen av skogressursen og tilgang på virke til skogentreprenører og industri. Hogst av yngre skog kan imidlertid skje dersom hogsten skjer som følge av en lovlig omdisponering av arealet til annet formål, bestandstettheten er utilfredsstillende, eksisterende treslag ikke utnytter arealenes produksjonsevne på en tilfredsstillende måte eller hvis verditilveksten er liten eller negativ som følge av svekket sunnhet eller andre årsaker. Dette skal meldes til kommunen før hogsten utføres.

All skog i Troms er avsatt til vernskog. Vernskog er skog som tjener som vern for annen

skog eller gir vern mot naturskader. Det samme gjelder områder opp mot fjellet eller ut mot havet der skogen er sårbar og kan bli ødelagt ved feil skogbehandling.

All hogst i vernskogen, unntatt hogst av ved til eget bruk, skal meldes til kommunen seinest 3 uker før hogsten skal settes i gang. Det er skogeier som er ansvarlig for at melding om hogst i vernskog blir sendt til kommunen. Kommunen har ansvar for å følge opp at skogeier leverer hogstmelding og skal behandle den. All hogst for salg skal innmeldes til Landbruksdirektoratets database for virkesomsetning og trukket skogfond, jfr. § 9 i *forskrift om skogfond*.

Vedforbruket har gått ned etter at bruken av varmepumper har steget, og etterspørselen etter ved varierer mye med værforholdene. I kalde vintre har vedprodusentene vanskelig med å forsyne markedet. Det er vanskelig å tilpasse produksjonen til etterspørselen det enkelte år.

I kommunen er det store arealer med tilplanta barskog og yngre lauvskog. Mye av denne skogen har behov for etterarbeider som rydding, avstandsregulering og tynning.

Mange steder i kommunen er vegbygging en forutsetning for å kunne utnytte skogressursene. Ofte kommer skogsveier andre formål til gode: lettere tilsyn og sanking av beitedyr og som turveger for friluftsfolk.

Status bygde skogsveier pr. 2015:

- Skogsbilvei 15.000 meter, 10 anlegg
- Traktorvei 38.000 meter, 33 anlegg

Registrert behov:

- Skogsbilvei 10.500 meter, 6 anlegg
- Traktorvei 55.000 meter, 36 anlegg
- Behov for ombygging og opprusting av eldre traktorveier.

Det er en del områder som har spesielle miljøverdier i skog. Det viktigste er å kjenne til disse slik at det kan tas nødvendige hensyn ved skogbrukstiltak. Det kan i noen tilfeller være aktuelt å gjøre særlige investeringer for å fremme miljøverdiene.

3 Nye retningslinjer for 2019 – 2024:

3.1 Forslag til prioriterte tiltak for SMIL i perioden 2019 – 2024:

1. Søknader om tilskudd til kulturlandskapstiltak, tiltak som ivaretar det rike biologiske mangfoldet på gammel kulturmark.
  - 1.1 Søknader som i etterkant kan gi regionalt miljøprogram (RMP)-tilskudd.
2. Det kan gis tilskudd til tiltak for å redusere risikoen for erosjon på jordbruksarealer og i vannløp, som reduserer avrenning av næringsstoffer fra jordbruksarealer eller som reduserer forurensende utslipp fra jordbruket til jord, luft og vann.
3. Søknader om tilskudd til tiltak som ivaretar kulturminner og kulturmiljøer
4. Søknader om tilskudd til plan- og tilretteleggingsprosjekt.

3.2 Fellesregler for SMIL- tilskudd:

1. Prosjekt med størst miljøpotensiale i kulturlandskapet prioriteres høyest.
2. Fellestiltak prioriteres foran enkelttiltak.
3. Søknadsfrist: Løpende saksbehandling.

3.3 Forslag til prioriterte tiltak for NMSK i perioden 2019 – 2024:

1. Tilskudd til foryngelse av hogd barskog er 70 % av kostnadene, forutsatt at den er hogstmoden jfr. PEFC-Norsk skogstandard, kravpunkt 14.
  - a. Norsk PEFC Skogstandard har 27 kravpunkt, som beskriver hvordan bærekraftig skogbruk skal gjennomføres.

Bonitet H40	Nedre aldersgrense for hogst(totalalder)
26	40 år
23	45 år
20	50 år
17	60 år
14	70 år
11	80 år
8	85 år
6	95 år

Hogst av yngre skog kan imidlertid skje dersom hogsten skjer som følge av en lovlig omdisponering av arealet til annet formål, bestandstettheten er utilfredsstillende, eksisterende treslag ikke utnytter arealenes produksjonsevne på en tilfredsstillende måte eller hvis verditilveksten er liten eller negativ som følge av svekket sunnhet eller andre årsaker. Dette skal meldes til kommunen før hogsten utføres.

2. Tilskudd til foryngelse av hogd barskog er 25 % av kostnadene, ved avvirking av granbestand som ikke følger PEFC-Norsk skogstandard, kravpunkt 14.
3. Skogkultur.
4. Førstegangstynning.
5. Prosjekter for å øke aktivitet.

3.4 Fellesregler for NMSK- tilskudd:

1. Prosjekter med størst næringspotensial prioriteres høyest.
2. Fellestiltak prioriteres foran enkelttiltak.
3. Søknadsfrist: Løpende saksbehandling.

4 Tilskuddssatser skogkultur

Tiltak	Kode i ØKS/ Web-Skas	Tilskott inntil x % av godkjente kostander		Arealtilskott inntil x kr pr da	
		Privat og kommunal eiendom	Statlig eiendom	Privat og kommunal eiendom	Statlig eiendom
Flaterydding	100	70	60		
Markberedning	101	70	60		
Felling nyttbart lauv ^a	104			300	300
Plantekjøp ^b	110	70	60		
Planting ^b	120	70	60		
Plantekjøp ^c	120	25	15		
Planting ^c	120	25	15		

Suppleringsplanting ^d	130	70	60		
Mekanisk etterarbeid	131	70	60		
Avstandsregulering	133	70	60		
Underskott tynning ^e	140			300/400 ^d	

- Omfatter hogst før nyanlegg (planting) eller ved etterarbeid (skjermhogst).
- Tilskuddssats gjelder plantekjøp for barskogsarealer hogd ved eller etter minste alder jfr. PEFC-Norsk skogstandard kravpunkt 14 (tabell 1). Omfatter også nyanlegg fra lauv til barskog.
- Tilskuddssats gjelder planting av barskogsarealer hogd **før** minste alder jfr. PEFC-Norsk skogstandard, kravpunkt 14 (tabell 1).
- Tilskuddssatsen gjelder hogst jfr. PEFC-Norsk skogstandard, kravpunkt 14 (tabell 1). Her tenkes suppleringsplanting i tillegg til naturlig foryngelse av gran.
- Maskinell/manuell tynning. Forutsetter et uttak på minst 2 m³ pr da og at virket er innmeldt i virkesdatabasen. Tynningsdrifta gikk med underskudd.

5 Faktaopplysninger og utfordringer i landbruket:

5.1 Jordbruket:

Faktaopplysninger: kilde, Landbruksdirektoratet-2017

Jordbruksareal i drift for Harstad - 1903	20 560 dekar*
Antall søkere om produksjonstilskudd - 1903	84 stk*
Andel jordbruksareal kontra totalarealet i Troms	0,9 %

*På 5 år har 23 gårdbrukere sluttet i Harstad kommune, men jordbruksareal er kun redusert med 23 dekar.

Landbruket har ei lang historie i Harstad kommune og spesielt Trondenes har svært viktige kulturminner fra en lang periode og er et frodig biologisk rikt kulturlandskap. Hele området har tidligere vært kulturmark med både fulldyrket (åkre) og overflatedyrket (slåtteenger) mark.

Det som er spesielt for Bjarkøy er den store konsentrasjonen av fredet kulturminner, spesielt på sørsiden av øya.

Antallet aktive landbruksforetak er dessverre blitt kraftig redusert de siste tiår. En stor del av jordbruksarealene på nedlagte landbrukseiendommer leies ut til gårdsbruk i drift. Dette er med på å opprettholde drift av produktive arealer. Nedlagte bruk har også ført til en nedgang i antallet dyr på beite, noe som igjen fører til gjengroing av kulturmarksarealer. Gjengroingen kan føre til at arealene forringes for bruk til friluftsliv dersom de ikke kultiveres for jord- eller skogbruks formål.

5.2 Skogbruk:

Faktaopplysninger: kilde, Skog og landskap-2017.

Produktiv skog:

Kulturskog	30 000 dekar	stående volum 105 000 m ³ .
Naturskog	135 000 dekar	stående volum 390 000 m ³ .
Total	165 000 dekar	stående volum 495 000 m³.

Årlig tilvekst på økonomisk drivbart areal:

Kulturskog	6 000 m ³ .*
Naturskog	5 000 m ³ .
Total	11 000 m³.

* økning til 15 000 m³ med nåværende tilplantet areal, når granbestandene går fra hogst klasse 2 til 3.

Viktige mål for skogbruket i Harstad:

- Barskogen skal stå til den er hogstmoden jfr. PEFC-Norsk skogstandard, kravpunkt 14.
- Hogst av yngre skog kan imidlertid skje dersom hogsten skjer som følge av en lovlig omdisponering av arealet til annet formål, bestandstettheten er utilfredsstillende, eksisterende treslag ikke utnytter arealenes produksjonsevne på en tilfredsstillende måte eller hvis verditilveksten er liten eller negativ som følge av svekket sunnhet eller andre årsaker. Dette skal meldes til kommunen før hogsten utføres.
- Bidra til å dekke behovet for trevirke i fylket.
- Ressursoppbygging.
- Binde CO², oppnå et CO² nøytralt Troms.
- Biologisk mangfold - freding av skog.
- Andre formål (friluftsliv, jakt, fiske mm).

Skogarealet vil trolig fortsette å øke p. g. a endret arealbruk, først og fremst redusert husdyrhold i utmark. Men også effekter av mindre hogst i forhold til tider da skogen var viktigste energikilde. Torving i myr var et resultat av for lite tilgjengelige skogressurser. Skog har vært det opprinnelige på disse arealene. I løpet av få tiår etter 2. verdenskrig har situasjonen i kyst Norge endret seg fra liten ressurstilgang og lokal skogmangel til periode med virkes overskudd.

Samfunnet og den enkelte skogeier kan ennå i stor grad påvirke hvordan skogen skal se ut og hva den skal produsere. Valg av treslag, intensitet på skogskjøtsel og avgjørelse om hogst eller ikke. I tillegg mulig langsiktig effekt av varmere klima, som kan øke skogarealet.

6 Vilkår:

Aktuelle søkergrupper for SMIL- og NMSK midlene er:

- Tilskudd kan innvilges til foretak som oppfyller vilkårene om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.
- Tilskudd kan gis til alle skogeiere som har mer enn 10 daa produktiv skog. Grensen på 10 daa kan fravikes hvis søknaden gjelder tiltak i samarbeid mellom flere eiendommer

Dersom søkeren ikke eier eiendommen tiltaket skal gjennomføres på, må han ha skriftlig tillatelse fra eieren til å gjennomføre tiltaket.

7 Aktuelle tilskuddsordninger:

7.1 Kulturlandskapstiltak:

Det kan gis tilskudd til kulturlandskapstiltak som gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting ivaretar natur- og kulturminneverdier i jordbrukets kulturlandskap.

Forskriften omfatter bl.a. tiltak som:

- Ivaretar biologisk mangfold og gammel kulturmark, og som tilrettelegger for økt biologisk mangfold. Eksempler er rydding/istandsetting av gamle beiter som er ute av bruk, restaurering av gamle slåtteenger, stell av åkerholmer og kantsoner m.m. Tilskudd gis med inntil 70 % av kostnadsoverslaget.
- Tilrettelegger for større tilgjengelighet og opplevelser i landskapet, og som holder verdifulle områder åpne. Eksempler er opparbeidelse av sammenhengende sti- og turveinnett i tilknytning til veier i landskapet, viktige linjedrag i landskapet og

forenkling av adkomst til utmark og strandsoner. Skogsvei er ikke regnet som turveinett eller sti.

- Ivaretar kulturminner og kulturmiljøer, inkludert verneverdige bygninger, gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting etter kulturminnefaglige retningslinjer. Eksempler på kulturminner er alle slags verneverdige bygninger på gårdstun og i inn og utmark, fra våningshus og driftsbygninger til naust, ulike sjåer, sommerfjøs m.m. Gravhauger, rydningsrøyser, steingjerder, gamle ferdselsveier m.m.

7.2 Forurensningstiltak:

Det kan gis tilskudd til tiltak for å redusere risikoen for erosjon på jordbruksarealer og i vannløp, som reduserer avrenning av næringsstoffer fra jordbruksarealer eller som reduserer forurensende utslipp fra jordbruket til jord, luft og vann.

Forskriften omfatter bl.a. følgende tiltak:

- utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg, herunder graving av åpne kanaler til erstatning for eksisterende lukka avløp
- fangdammer, andre økologiske rensiltak og miljøplantinger
- tiltak som reduserer risiko for tap av plantevernmidler
- tiltak i forbindelse med å legge om fra drift med åpen åker til mer miljøvennlig og ekstensiv planteproduksjon på spesielt erosjonsutsatte arealer
- særskilte bygningsmessige miljøtiltak i eller i tilknytning til eksisterende driftsbygning eller driftsopplegg

7.3 Planleggings- og tilretteleggingsprosjekt:

For å få til en mer helhetlig og samordnet innsats, og for å bidra til prosesser som sikrer bredest mulig involvering og forankring i arbeidet med spesielle miljøtiltak, kan det gis tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter.

Formålet med slike prosjekter er å legge forholdene til rette for større helhetlige prosjekter over større områder, for eksempel knyttet til et vassdrag eller ei grend. Slike planleggings- og tilretteleggingsprosjekter bør lede fram til gode og konkrete kulturlandskaps- og forurensningstiltak som er nevnt i § 5.

Det kan være hensiktsmessig å gjennomføre slike prosjekter for å få ivaretatt miljøverdier i et større område på en helhetlig måte. Slike prosjekter, med flere aktører, er ofte administrativt krevende å få i gang, og det kan derfor være behov for å gi starthjelp.

Den som står som søker for denne type prosjekter må oppfylle vilkårene i PT-forskriften § 2 og § 3 eller § 4. Dette innebærer at lag og foreninger ikke kan søke SMIL-tilskudd.

7.4 Skogbrukstiltak:

Skogbruk er ei langsiktig næring og bør avvirkes når bestandene er hogstmodne. Planting er et viktig tiltak for å sikre framtidig behov for trevirket i kommunen og i fylket for øvrig. Ungskogpleie og tynning er tiltak tidlig i omløpet som ofte har stor betydning for skogens videre utvikling både verdi- og utseendemessig.

Tiltak i skogbruket omfatter:

- Avvirkes jfr. PEFC-standard.
- Planting.
- Ungskogpleie
- Tynning

8 Tilskudd:

Til alle tiltak kan det gis engangstilskudd med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag i henhold til gjeldende forskrifter og rundskriv. For særskilte tiltak for å ivareta biologisk mangfold, kan det gis tilskudd med inntil 100 % av godkjent kostnadsoverslag.

Kommunen står i følge Landbruksdirektoratet og forskriften for SMIL og NMSK-midler fritt til å sette lavere tilskudds prosent for de ulike tiltakene. Grunnlaget for tilskudd er kostnadsoverslaget for det planlagte tiltaket. I tilskuddsgrunnlaget kan tas med alle kostnader med gjennomføring av tiltaket, dvs. materialkostnader, arbeidskostnader og kostnader med utarbeiding av nødvendige planer.

For enkelte tiltak kan det være aktuelt å yte tilskudd for å sikre årlig skjøtsel. Eksempler på dette er skjøtsel for å ivareta biologisk mangfold, spesielt verdifulle og verneverdige kulturlandskap, eller skjøtsel for å sikre god etablering av nye planter av tre og busker (miljøplanter). Tilskudd til slike årlige tiltak må gis som et engangstilsagn og utbetales årlig etter hvert som arbeidet gjennomføres. Det kan ikke gis tilsagn om tilskudd til årlige skjøtselstiltak ut over en periode på inntil tre år. Dersom skjøtselen skal videreføres utover de tre årene, må det søkes for en ny periode.

Det skal normalt ikke gis tilskudd til maskiner eller annet løst teknisk utstyr.

9 VEDLEGG 1: Forskrift for SMIL – midler:

FOR 2004-02-04 nr. 448: Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket.

Fastsatt av Landbruksdepartementet 4. februar 2004 med hjemmel i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 3 og § 18.

Endringer: Endret ved forskrift 26. okt. 2018 nr. 1623 § 3, vilkår.

§ 1. Formål:

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier.

§ 2. Virkeområde:

Forskriften gjelder for prosjekter/tiltak på landbrukseiendommer jf. jordloven § 12, samt i områder vernet etter lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern og lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner.

§ 3. Vilkår:

Tilskudd kan innvilges til foretak der det foregår en tilskuddsberettiget produksjon på landbrukseiendommen, og som oppfyller vilkårene i forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2 og § 3 eller § 4. Det må foreligge tillatelse fra landbrukseiendommens eier til gjennomføring av prosjekt eller tiltak som nevnt i denne forskriftens § 4 og § 5.

Det kan ikke innvilges tilskudd til prosjekt eller tiltak på landbrukseiendommer som eies og drives av stat, fylke eller kommune med mindre tiltaket er et fellestiltak der en eller flere tilskuddsberettigede landbrukseiendommer er med.

Søker må oppfylle vilkår i forskrift 1. juli 1999 nr. 791 om gjødslingsplanlegging. Det skal føres journal over plantevernmidler som brukes, med opplysninger om navn på plantevernmiddelet, tidspunkt for behandling og dosen som er brukt, samt området og veksten som plantevernmiddelet ble brukt på. Søker må videre ha kart over jordbruksarealene foretaket til enhver tid disponerer, samt andre arealer som foretaket disponerer eller som er av betydning for eller som er påvirket av jordbruksdriften. Kulturminner, områder som er viktige for biologisk mangfold, arealer med risiko for tap

av jord og næringsstoffer og andre forhold av miljømessig betydning skal være kartfestet og beskrevet.

Dersom arealene er leid bort må søker likevel kunne dokumentere at vilkårene i første og tredje ledd er oppfylt.

Det kan settes vilkår for innvilgning av tilskudd til det enkelte prosjekt og tiltak. Frist for gjennomføring av prosjekt etter § 4 og tiltak etter § 5 er 3 år fra hvert tilskudd ble innvilget, med mindre kommunen har satt en kortere frist ved innvilgelsen av søknaden. Kommunen kan etter søknad forlenge gjennomføringsfristen, men ikke ut over 5 år fra tilskuddet ble innvilget. Dersom søknaden skyldes tørke i vekstsesongen 2018 skal kommunen innvilge forlenget gjennomføringsfrist med ett år.

§ 4. Tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter:

Det kan innvilges tilskudd til prosjekter som leder fram til planer for konkrete tiltak som nevnt i § 5. Tilskudd innvilges på grunnlag av godkjente kostnadsoverslag ved planlegging, organisering og prosjektarbeid. Det ytes engangstilskudd med inntil 100 % av godkjent kostnadsoverslag.

§ 5. Tilskudd til kulturlandskapstiltak og forurensningstiltak:

Det kan innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som ivaretar natur- og kulturminneverdiene i kulturlandskapet. Det kan også innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som bidrar til å hindre eller redusere forurensning eller risikoen for forurensning fra jordbruket. Tilskudd innvilges på grunnlag av godkjente kostnadsoverslag for gjennomføring av tiltaket. Det ytes engangstilskudd med inntil 70 % av godkjent kostnadsoverslag. For særskilte tiltak for å ivareta biologisk mangfold, kan det ytes tilskudd med inntil 100 % av godkjent kostnadsoverslag.

§ 6. Søknad:

Kommunen kan fastsette søknadsfrist. Det skal benyttes søknadsskjema som er utarbeidet av Statens landbruksforvaltning. Foretaket skal vedlegge en plan der miljøtiltaket beskrives og kartfestes, og der det redegjøres for målene med prosjektet eller tiltaket. Når prosjektet eller tiltaket er gjennomført, skal det sendes inn dokumentasjon på at det er gjennomført i henhold til vilkår gitt i vedtaksbrev.

§ 7. Utbetaling:

Innvilget tilskudd utbetales etter skriftlig anmodning fra tilskuddsmottaker og når prosjektet eller tiltaket har fått godkjent sluttregnskapet. Det kan likevel foretas utbetalinger på bakgrunn av godkjent dokumentasjon etter hvert som deler av prosjektet eller tiltaket utføres. Minst 25 % av tilskuddet holdes tilbake inntil arbeidet er fullført og sluttregnskapet er godkjent.

§ 8. Administrasjon, klage og dispensasjon:

Vedtak om tildeling av tilskudd etter denne forskriften fattes av kommunen. Kommunen skal fastsette overordnede retningslinjer for prioritering av søknader. Slike retningslinjer skal utarbeides i dialog med fylkesmannen og næringsorganisasjonene i jordbruket lokalt. Vedtak fattet av kommunen kan påklages til fylkesmannen etter reglene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) kap. VI. Fylkesmannen kan i særlige tilfeller dispensere fra reglene i denne forskriften.

§ 9. Opplysningsplikt og kontroll:

Søker av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som kommunen, fylkesmannen, Landbruksdirektoratet eller Riksrevisjonen finner nødvendig for å kunne kontrollere at bruken av tilskuddsmidlene er i tråd med forutsetningene. Kommunen, fylkesmannen og Landbruksdirektoratet kan foreta stedlig kontroll.

§ 10. Omgjøring, tilbakebetaling og motregning:

Vedtak om innvilget tilskudd kan omgjøres og utbetalt tilskudd kan kreves tilbakebetalt dersom det avdekkes forhold som er i strid med det som er forutsatt ved innvilgning av tilskuddet. Kravet kan motregnes i tilskudd som utspringer av mottakerens landbruksvirksomhet. Dersom tilbakebetaling ikke skjer innen den frist som blir gitt, kan det kreves forsinkelsesrenter i tillegg, jf. lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m. v.

10 VEDLEGG 2: Forskrift for NMSK – midler:

FOR 2004-02-04 nr. 447: Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket.

Fastsatt av Landbruksdepartementet 4. februar 2004 med hjemmel i lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk (skogbrukslova) § 19, jf. § 25.

Endringer: Endret ved forskrift av 28. mai 2015 nr. 551 § 5, veibygging.

§ 1. Formål:

Formålet med tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket er at det ut fra regionale og lokale prioriteringer blir stimulert til økt verdiskaping i skogbruket, samtidig som miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivarettatt og videreutviklet.

§ 2. Virkeområde m.m.:

Tilskudd kan gis til alle skogeiere som har mer enn 10 daa produktiv skog. Grensen på 10 daa kan fravikes hvis søknaden gjelder tiltak i samarbeid mellom flere eiendommer.

§ 3. Administrasjon, vedtak og vilkår:

Vedtak om tildeling av tilskudd etter § 5 og § 7 i denne forskrift fattes av Fylkesmannen, og vedtak om tildeling av tilskudd etter § 4, § 6 og § 8 fattes av kommunen. Det skal fastsettes overordnede retningslinjer for prioritering av søknader. Slike retningslinjer skal utarbeides i dialog mellom Fylkesmannen, kommunene og næringsorganisasjonene i skogbruket lokalt. Det kan settes vilkår for utbetaling av tilskudd til det enkelte tiltak, jf. også § 5 til § 7. Vilkårene må være i samsvar med tiltakenes formål. Ved fellestiltak skal det foreligge en skriftlig avtale mellom deltakerne om fordeling av kostnader og ansvar i forbindelse med tiltakets gjennomføring, og eventuelle vilkår som blir knyttet til senere oppfølging og vedlikehold. Frist for gjennomføring av tiltak etter § 4, § 6 og § 7 er maksimalt 2 år og for § 5 og § 8 maksimalt 3 år. Gjennomføringsfristen kan etter søknad forlenges, men ikke ut over 5 år fra tilskuddet ble innvilget.

§ 4. Tilskudd til skogkultur:

For å stimulere til utvikling av kvalitetsskog kan det gis tilskudd til ungskogpleie og andre kvalitetsfremmende tiltak. Dette omfatter også tilskudd til skjøtsel av skog i kantsoner og i sammenheng med kulturminner. Det skal ikke gis tilskudd til bruk av kjemiske midler, kjøp av utstyr eller til tiltak som ved uttak av virke gir overskudd.

§ 5. Tilskudd til veibygging:

Endret jfr. Forskrift av 28. mai 2015 nr. 551

Det kan gis tilskudd til bygging av nye eller ombygging av eksisterende skogsveier når dette bidrar til helhetsløsninger som gir grunnlag for utnyttelse av skog- og utmarksressursene.

Det kan bare gis tilskudd til veier som er godkjent etter den til enhver tid gjeldende forskrift om planlegging og godkjenning av veier til landbruksformål, eller etter plan- og bygningslovens bestemmelser. Det er videre et vilkår at veien blir bygd i samsvar med gjeldende normaler for landbruksveier med byggebeskrivelse, fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Samarbeidstiltak bør prioriteres.

Før anleggsarbeidet settes i gang skal det foreligge en byggeplan som kommunen har godkjent.

Det er et krav at veien blir vedlikeholdt til den standard som den opprinnelig ble bygd. Tilsatte knyttet til offentlige landbruks- og miljøvernmyndigheter har, når de er på tjenestereiser i de områder veien betjener, rett til avgiftsfri bruk av veier som har fått tilskudd.

§ 6. Tilskudd til miljøtiltak i skog:

I områder der det drives skogbruk kan det gis tilskudd til å ivareta og videreutvikle miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner.

Tilskudd kan gis til følgende tiltak:

- a. Dekning av merkostnader eller tap ved å gjennomføre skjøtselstiltak for å ivareta og utvikle miljøverdier.
- b. Delvis dekning av økonomiske tap knyttet til langsiktig bevaring av spesielle miljøverdier, der hensyn til disse krever at skogeieren avstår fra hogst eller legger om skogsdriften.
- c. Dekning av merkostnader ved skogsdrift for å unngå veibygging som vil redusere «villmarkspregede områder».

Det er et vilkår for utbetaling av tilskudd at miljøverdiene kan påvises og dokumenteres og at merkostnader eller tap er tilstrekkelig dokumentert. Normalt skal tilskudd til en enkelt skogeier ikke overstige kr 75.000. For tilskudd som gis etter denne bestemmelse skal det inngås en avtale mellom skogeier og kommunen om hvilke plikter og restriksjoner tilskuddet forutsetter. Slike avtaler bør normalt ha en varighet på omkring 10 år. Kommunen kan etter samråd med skogeieren bestemme at avtalen oppheves dersom spesielle forhold tilsier det.

§ 7. Tilskudd til drift med taubane, hest o.a.:

Det kan gis tilskudd til ut drift av skogsvirke med taubane, hest o.a.

Tilskudd kan bare gis der det er foretatt registrering av miljøkvaliteter i området. I områder der det ikke er foretatt ordinære miljøregistreringer, skal det stilles krav om gjennomføring av de føre-var-tiltak som er nedfelt i Levende Skogs standarder.

§ 8. Tilskudd til andre tiltak i skogbruket:

Det kan gis tilskudd til utdrift av skogsvirke som skal brukes til energiproduksjon. Med skogsvirke menes i denne forbindelse heltrevirke og hogstavfall, herunder GROT, samt rundtømmer fra førstegangstynning og lauvskoghogst. Tilskuddsordningen dekker skogsvirke som tas ut gjennom førstegangstynning, lauvskoghogster, ungskogpleie eller kulturlandskapspleie, samt uttak av hogstavfall. Rydding i kulturlandskap kan omfatte rydding av kanter tilhørende landbrukseiendommer. Tilskuddsordningen dekker ikke utdrift av skogsvirke til vedproduksjon.

Det skal normalt foreligge leveransekontrakt for det utdrevne virket før tilskuddet utbetales, med mindre skogeieren selv skal bruke virket til energiproduksjon.

I kulturlandskap skal rydding utføres på faglig forsvarlig måte. Det skal ikke foretas inngrep som forringer verdiene i kulturlandskapet.

Det kan også gis tilskudd til andre tiltak og prosjekter som bidrar til å utvikle skogbruket i en kommune eller region, når tiltaket eller prosjektet ikke omfattes av andre etablerte tilskuddsordninger i landbruket. Aktuelle tiltak etter dette ledd er for eksempel prosjekter som har som mål å øke aktiviteten og ressursutnyttelsen i og fra skogen.

§ 9. Søknad:

Det kan fastsettes søknadsfrist når det er hensiktsmessig ut fra hensyn til prioritering av tilskudd. Søknad om tilskudd til tiltak som omfattes av § 4, § 5 og § 6 skal skrives på skjema utarbeidet av Statens landbruksforvaltning. For søknader etter § 7 må Fylkesmannen, og etter § 8 må kommunen, avgjøre kravet til søknadsprosedyre. Utgifter til planlegging som står i rimelig forhold til kostnadene med tiltaket, kan inngå i tilskuddsgrunlaget.

§ 10. Utbetaling:

Innvilget tilskudd utbetales etter skriftlig anmodning fra tilskuddsmottaker og når prosjektet eller tiltaket har fått godkjent sluttregnskapet. Det kan likevel foretas utbetalinger på bakgrunn av godkjent dokumentasjon etter hvert som deler av prosjektet eller tiltaket utføres. Minst 10 pst. av tilskuddet holdes tilbake inntil arbeidet er fullført og sluttregnskapet er godkjent.

§ 11. Klage og dispensasjon:

Vedtak fattet av kommunen i medhold av denne forskrift kan påklages til Fylkesmannen etter bestemmelsene i kap. VI i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven). Vedtak fattet av Fylkesmannen kan påklages til Landbruksdirektoratet. Departementet kan i særlige tilfeller dispensere fra reglene i denne forskrift.

§ 12. Opplysningsplikt og kontroll:

Når det gis tilsagn om tilskudd må det tas forbehold om at kommunen, Fylkesmannen eller Riksrevisjonen kan kreve nødvendige opplysninger og kontrollere at bruken av tilskuddsmidlene er skjedd i tråd med forutsetningene. Kommunen skal i nødvendig utstrekning kontrollere at tiltakene er gjennomført i tråd med forutsetningene. Det er fastsatt særskilte retningslinjer for resultatkontroll i skogbruket. Resultatene av denne kontrollen skal rapporteres til Fylkesmannen på særskilte skjema for resultatkontroll.

§ 13. Omgjøring, tilbakebetaling og motregning:

Vedtak om innvilget tilskudd kan omgjøres og utbetalt tilskudd kan kreves tilbakebetalt dersom det avdekkes forhold som er i strid med det som er forutsatt ved innvilgning av tilskuddet. Kravet kan motregnes i tilskudd som utspringer av mottakerens landbruksvirksomhet. Dersom tilbakebetaling ikke skjer innen den frist som blir gitt, kan det kreves forsinkelsesrenter i tillegg, jf. lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m. v.

11 Ordliste

- **Kulturlandskap:** landskap som helt eller delvis er blitt omformet fra den opprinnelige naturtilstand på grunn av menneskers virksomhet, kilde: Store Norske Leksikon.
- **Kulturminner:** alle spor etter menneskelig virksomhet, herunder lokaliteter som det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Med kulturmiljøer menes områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng, kilde: Rundskriv 7/2005.
- **Gammel kulturmark:** er arealer som er prega av lang tids høsting gjennom åkerbruk, slått eller beiting. Mye av de eldste jordbruksarealene ligger i bakker med naturlig god dreneringstilstand. De kan være dårlig eigna for moderne drift på grunn av helningsgrad og dårlig arrondering. Der det ikke høstes lenger tar naturen arealene tilbake ved gjengroing. Dersom gjengroinga er kommet så langt at arealet har gått over til skog, og den kulturbetinga vegetasjonen er borte, kan ikke arealet lenger kalles gammel kulturmark. Dette gjelder sjøl om gamle fotografier kan vise at det en gang var kulturmark, kilde: Rundskriv 7/2005.
- **Biologisk mangfold:** variasjon og mangfold innen plante- og dyrearter, naturtyper, leveområder og økologiske prosesser i disse, samt arvelig variasjon innen plante- og dyrearter, kilde: Rundskriv 7/2005.